

Hubert Kamil Guzik: *Architektura a feminismus v Československu 1. poloviny 20. století.*
FF UK, Praha 2009. Posudek školitele

Přestože se vedení doktorandů na FFUK věnuji dlouho a mám jich na starost značné množství, prožívám v tuto chvíli sváteční pocit, protože kolega Hubert Guzik představuje prvního z mých svěřenců, kdo se doktorandským programem propracoval až k obhajobě.

Když ke mně do ÚDU AVČR před lety přišel poprvé, věděl už vcelku dobře, že ho zajímá téma ženské otázky v architektuře. Konečný tvar jeho práce se však dlouho vyhraňoval a vznikal spíše za pochodu než podle předem stanovaného plánu. Hubert Guzik při tom získal vynikající přehled o české architektonické i feministické literatuře z 1. poloviny století, tak velký, jaký u jiných badatelů či badatelek asi nenajdeme. Inspiroval se soudobými výzkumy v oboru genderových studií, zejména americkými, a ty mu pomáhaly vytyčovat hypotézy, zobecňovat kvantum nasbíraných fakt, případně i korigovat směr bádání. Ani o nějakou uspěchanou aplikaci amerických výkladových modelů na český materiál, ani o nějakou nezávaznou spekulaci takovým materiálem nedotčenou však v práci kolegy Guzika rozhodně nejde, naopak lze mluvit o rovnováze mezi teorií a faktografií.

Během práce na svém textu kolega Guzik úspěšně plnil ostatní povinnosti doktoranda, včetně veřejné přednášky koncem minulého roku, kterou jsem moderoval a která by jistě vyvolala širší debatu, kdyby nebyla zařazena až na konec onoho dne. Jednotlivé kapitoly své práce mi Hubert Guzik odevzdával k posouzení. Uvědomil jsem si ihned jejich vysokou badatelskou hodnotu a průběžně jsem je doporučoval k publikování v časopisu *Umění*, jak se třikrát nebo čtyřikrát opravdu stalo. Redakce *Umění* kromě toho kolegu Guzika pověřila i jinými důležitými úkoly, a to zvláště recenzováním posledních dílů *Dějin českého výtvarného umění*.

Dizertační práce Huberta Guzika se tedy věnuje vztahu ženské otázky k architektuře v první polovině 20. století. Když se autor do svého tématu pohroužil, dospěl zanedlouho k dvěma klíčovými poznatkům, ke kterým pak snášel další fakta a argumenty a úspěšně je rozpracovával. Zaprvé jde o zjištění, že český feminismus rychle získal institucionální a po roce 1918 přímo státotvorný charakter a opravdu s republikou úzce spolupracoval. Neměl tedy povahu permanentního protestu proti institucím a tím se také lišil od feministicko-marxistické linie uvnitř české avantgardy, která se zdá být daleko méně úspěšná než její institucionalizovaný protějšek a po roce 1945 mu dokonce úplně ustoupila.

Druhý důležitý poznatek Guzikovy práce spočívá v úzkém propojení obrodných snah v ženském hnutí s americkým taylorismem, tedy s naukou, která usilovala vnášet do lidské

práce i celého života maximální racionalizaci a v ČSR se díky Masarykově akademii práce i jiným institucím opět stala naukou státotvornou. Žádný jiný badatel u nás si dosud tak těsné propojení domácího taylorismu s feminismem tak jasně neuvědomil a nesnesl k němu tolik důležitých faktů.

Ve své vlastní práci jsem se mnohokrát zabýval podobnými náměty, hlavně pokusy o kolektivizaci bydlení v okruhu Karla Teigeho. Při četbě Guzikova textu jsem proto s velkým napětím a místy i velkým potěšením mohl sledovat nástup nových autorových výkladových klíčů pro tento mnohokrát probraný materiál. Autorova práce však nevrhá nové světlo jen na problém kolektivizace bydlení, nýbrž na celou českou meziválečnou architekturu, a to zvláště na její funkcionalistickou etapu. Vzhledem k její bohaté faktografické bázi i vysoké myšlenkové úrovni se přimlouvám za její co nejrychlejší zveřejnění. Přesto pokládám za užitečné upozornit na tři její trochu slabší či méně propracované stránky.

1. Autor výborně prozkoumal myšlenkové mechanismy, které se podílely na vzniku funkcionalistické architektonické formy, ale poměrně málo pozornosti věnoval oné formě samotné. Má, pravda, ve své práci místo, kde pěkně vysvětluje, že právě zájem o moderní architektonickou formu odlišoval levicový okruh kolem Karla Teigeho od umírněnějších feministických či taylorovských stanovisek. To však nestačí, historik umění nemůže ztratit formu ze zřetele, nechce-li skončit u čisté historie nebo historie kultury. Aspoň si to myslím, a budu rád, když o tom budeme při obhajobě debatovat.

2. Práce nechala stranou Mekku českého taylorismu, Zlín.

3. Práce málo pronikla k argumentaci radikální, anarchokomunistické větve českého feminismu, z níž zatím neznáme o mnoho víc než jedno vystoupení Louisy Landové-Štychové v deníku *Socialista*.

Končit však musím v superlativech. Ale nejvíc si Guzikovy práce cením pro její věcný tón. Autor zná militantní názory současného feminismu, ale nepřijímá je a udržuje si nad nimi nadhled. Práci Huberta Guzika plně doporučuji k obhajobě a navrhuji pro ni nejlepší ocenění.

Prof. PhDr. Rostislav Švácha, CSc.,

v Praze 10. 3. 2009